

ยายพริ้งบ้านพุด

สงวน กลิ่นหอม

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี

ในบ้านพุดใครก็รู้จักยายพริ้งหรือป้าพริ้งเป็นอย่างดี...แกเป็นคนขยันทำงาน แม้อายุแกจะเลยวัยเลขหกแล้ว แต่ก็ยังทำงานแข็งแรง คนอายุ ๔-๕สิบปี ยังทำงานสู้แกไม่ได้ หลังจากลุงเพิ่มสามีของแกเสียชีวิตไปหลายสิบปีแล้วแกก็ทำงานเลี้ยงดูส่งเสียให้ลูกแกได้เรียนจนจบการศึกษามาตลอด แกทำนาสิบกว่าไร่ของแกไม่เคยปล่อยให้เป็นนาว่าง หลังจากเก็บเกี่ยวข้าวแล้ว แกก็ไถปลูกมันเทศสับเปลี่ยน หมุนเวียนทุกปีแม้ลูกๆ ของแกจะเติบโตทำงานทำการแยกครอบครัวไปหมดแล้ว แต่แกก็ยังทำงานอยู่เหมือนเดิม ลูกๆ จะห้ามปราม บอกให้หยุดพักผ่อนได้แล้ว แต่แกก็ไม่ยอมหยุดทำงาน แกบอกว่าทำงานเหนื่อย หยุดพักก็หายเหนื่อย

“ก็เพราะกูทำงานมาตลอดนี้แหละจึงเลี้ยงพวกเอ็งมาได้และก็ไม่เจ็บไม่ใช่” แกมักจะโต้แย้งแบบนี้ เมื่อลูกๆ แกบอกให้หยุดทำงาน จนลูกๆ คนไหนไม่กล้าเอ่ยปากห้ามปรามแก เพราะเป็นความจริงอย่างที่แกพูด...ยายพริ้งไม่เคยเจ็บไข้ได้ป่วย ไม่เคยปวดเมื่อยร่างกายอย่างคนสูงอายุอื่นๆ

เรื่องอาหารการกินก็เช่นกัน แกหุงหาอาหารของแเอง แม่ลูกหลานจะนำอาหารมาให้... แกก็รับไว้แล้วเรียกให้เอากลับคืนไป เมื่อแอกินเสร็จ เพื่อไม่ให้ลูกหลานน้อยใจ แอมยังให้อาหารที่แกปรุงขึ้นเองกลับคืนไปด้วย

“กูกินของพวกมึงไม่ลงหรอกใส่แต่ผงชูรส ผงรสดี ใส่ น้ำปลา”

เป็นความจริงของแเอง...เพราะครอบครัวคนทุกวันแเองแต่ความสะดวก รวดเร็ว ความเอร็ดอร่อยถูกปาก โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากส่วนผสมของเครื่องปรุงรส ของยายพริ้งมีแต่เกลือ น้ำตาลปิ๊ปเท่านั้นเอง

นอกจากนั้นยายพริ้งยังปลูกผักสวนครัวไว้รอบบ้าน และตามหัวไร่ปลายนาของแเองก็มีผักเหาะ ผักจิ้มมากมาย...ถือคติที่ว่า “ปลูกทุกอย่างที่กินได้กินทุกอย่างที่ปลูกเอง”

นอกจากแเองจะเป็นคนขยันขันแข็ง การทำงานแล้ว แกลงชอบหาปลาทุกวิธีการ...ไม่ว่าจะเป็น อวน เบ็ด ไซ และวิด... แเองหาทุกอย่าง แต่แเองจะเอาพอกินสักเมื่อ-สองมือเท่านั้น หรือถ้าได้มากจะซังเอาไว้ แต่แเองไม่ขายเด็ดขาด ใครจะขอซื้อก็ไม่ให้

“กูหาไว้กิน กูไม่จำเป็นจะต้องเอาดั่งค์ขายปลาจ่าย”

“ปลามีทุกช่องน้ำ ไม่รู้จักหากิน” แอมก็จะพูดแบบนี้จนไม่มีใครกล้าขอซื้อปลาแเอง

“แม่แเองแล้ว อย่าออกไปหาปลาเลย” ลูกของแเองก็ห้ามปรามเสมอๆ

“อยากกินปลาก็ซื้อเอา”

“กลัวแม่จะเป็นลมเป็นแล้ง ตามริมคู ริมหนอง”

“กับข้าวหมู ไก่ ปลา ก็ซื้อเอาที่ตลาด”

“ผิดศีล ข้อที่ ๑ นะแม่ บาบ”

แต่ยายพริ้งก็จะโต้แย้งคำพูด ข้อห้ามของลูกๆ ด้วยเหตุผลของแเองได้ทุกข้อ เช่น

“กูแเอง แต่ยังทำงานแข็งแรงกว่าพวกมึง

“ก็ปลา มันมีในคูน้ำข้างบ้านจะไปซื้อให้เสียดั่งค์ทำไม”

“กูไม่เคยเป็นลมเป็นแล้งกับเขาสักที เป็นลมตายก็ดีไม่ทรมาณ”

“พวกแเอง เคยดูข่าวในโทรทัศน์มัย เนื้อหมู ไก่ เนื้อวัว มีสารเร่งทั้งนั้น”

“กูไม่หาปลาแล้วกูจะเอาอะไรกิน เมื่ออย่างอื่นกูไม่ชอบกิน”

“กูไม่เคย อ้าปากรับศีลข้อที่ ๑”

นี่คือคำโต้แย้งของยายพริ้งและกิจจริงของแเอง แเองไม่เคยรับศีลข้อที่ ๑ “ปาณาติปาตา” ยายพริ้งไปวัดใกล้บ้าน ทุกวันพระ ๘ คำ ๑๕ คำไม่เคยขาด และเป็นวันที่ยายพริ้งหยุดพักผ่อน จะมีบ้างดูแลพืชผักสวนครัวรอบบ้านตามริมรั้ว ตกแต่งให้สวยงาม สมบูรณ์

ต้นเช้าวันนี้หลังจากเดินดูแลพืชผักสวนครัวรอบบ้าน คอยให้ลูก-หลานไปทำงานไปโรงเรียนหมดแล้ว แเองจึงเริ่มงานฐานะของแเองทันที วันนี้ต้องไปวัดคูที่ปลายนา เมื่อวาน ไปเห็นไว้แล้วคูน้ำ น้ำไม่มากนักวิดสักพักน้ำก็แห้งที่แน่ๆ เห็นปลาซ่อนตัวโต ประมาณ ๑ กิโลกว่า ปลาดี ปลาหมอ ปลาอื่นๆ ไม่ต้องพูดถึง ได้เพิ่มแน่นอน เพราะเป็นคูน้ำในปลายนาของตัวเอง ใครไม่กล้าเข้ามายุ่ง เมื่อน้ำท่วมที่แล้ว ปลาที่มากติดค้างอยู่พอสมควร จะใช้วิธีการอื่นไม่เหมาะสมเท่ากับการวิด แม้จะเหนื่อยแต่คุ้ม เพราะได้ทั้งปลาเล็กปลาใหญ่

แกจึงจัดหาอุปกรณ์ คือ จอบ โพงวิดน้ำ ถังสีพลาสติกลูกใหญ่ ถูหย่อน เจ็ห้วงลูกใหม่ เท่านั้นที่พร้อม
วิด...แต่สิ่งที่จะลืมไปไม่ได้คือถุงผ้า ใส่ของใช้ส่วนตัว มีหมาก พลุ ยาดม ยาหม่อง ไทรศัพท์เก่าๆ และที่สำคัญ คือ
เงินที่แกพกติดตัวตลอดเวลา ส่วนที่เหลือก็เอาฝากไว้ในธนาคารซึ่งมีพอสมควร เมื่อแกเก็บไว้ที่ตัวครบเป็นเงินหมื่น
แล้วก็จะนำเข้าบัญชีธนาคารออมสินเท่านั้น ตอนนี้แกพกติดตัวอยู่หกพันกว่าบาท...ก็เอาใส่ถุงผ้าไปด้วย...แล้วก็เอาใส่
ถุงครอบแกรอบอีกทีหนึ่ง...แถวเมื่อไม่มีคนอยู่บ้านเด็กๆ พวกติดยา ติดน้ำหอม จะขึ้นรื้อค้นบ้านของแก...แต่ความจริง
แล้ว ก็จะไม่มียาเด็กคนไหนจะมายุ่งกับยายพริ้ง...แกเป็นคนใจดี พุดดีกับทุกคน เมื่อถึงจุดหมาย คือ คูน้ำปลายนา
ยายพริ้งก็เดินตรวจสอบด้านที่วิดน้ำขึ้น ที่เรียกว่า “เชิงราง” ทางด้านไหนที่จะผ่อนน้ำได้ทั้งหมด เมื่อเห็นว่าเหมาะสม
ดีแล้วจึงเอาจอบขุดดินเป็นคันกั้นน้ำ หรือป้องกัน” และขุดแหวกร่องน้ำให้น้ำไหลสะดวก ส่วนอุปกรณ์สัมภาระอย่างอื่น
ก็วางอยู่ข้างๆ เชิงรางนั้นแหละ

แกใช้โพงวิดน้ำ ซึ่งทำด้วยปีปสังกะสี วิดก้มๆ เงยๆ หยุดพักบ้างพอคลายเหนื่อย ก็วิดต่อจนน้ำในคูลดขอบ
ลงพอสมควร วันนี้อากาศครึ้มฝน ไม่มีแสงแดด ไม่ร้อน แต่คิดว่าฝนน่าจะตก ช่วงเช้าแน่...ในใจของยายพริ้งนั้นฝน
จะตกก็ไม่ว่า แต่ขอให้วิดให้แห้งและได้จับปลาให้เสร็จเสียก่อน โดยเฉพาะให้จับปลาช่อนตัวใหญ่ให้ได้ก่อนแล้วฝนจะตก
ก็ตกไปเถอะ

เหมือนฝนจะไม่เข้าด้วย ตามความคิดของยายพริ้ง น้ำในคูเกือบจะแห้ง เห็นตัวปลาแล้ว แต่ฝนก็ตกลงมา
และตกเรื่อยๆ ไม่หยุด ยายพริ้งก็วิดน้ำไม่ยอมหยุดเช่นกัน...โดยเฉพาะให้ได้ปลาช่อนตัวใหญ่ที่หมายตาเอาไว้ก่อนแล้ว
จะเลิกวิด ฝนจะตกลงเท่าไรก็ตกไปเถอะ

เมื่อฝนไม่เข้าด้วย น้ำในคูก็เพิ่มขึ้นด้วยน้ำฝน น้ำในเชิงรางก็เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนท่วมสัมภาระ โดยเฉพาะ
ถุงผ้าที่วางอยู่ในตงหญ้าตรงนั้นพลอยท่วมมิดไปด้วย

แต่ยายพริ้งก็ไม่ยอมท้อถอย...แกวิดไม่ยอมหนีฝน แกคิดว่าฝนตกเพิ่มที่ละ ๒ ลิตรแต่แกวิดน้ำออกที่
ละ ๓ ลิตร ในที่สุดยายพริ้งก็เป็นฝ่ายชนะ...แกใช้วิธีการจนจับปลาช่อนตัวใหญ่ ตัวที่แกหมายตาเอาไว้จนได้ ในขณะที่
ฝนยังไม่หยุด

เมื่อแกได้ปลาช่อนตัวนั้นแล้วแกก็เลิกวิดทันที เก็บสัมภาระกลับบ้านโดยมิได้สนใจว่าฝนจะท่วมสักแค่ไหน...
ปล่อยให้น้ำจมเชิงรางอยู่อย่างนั้นตามปกติแล้วจะต้องเปิดน้ำให้ลงกลับคืน

เมื่อถึงบ้านเวลาก็เกือบค่ำแล้ว แกเอาปลาช่อนซึ่งไว้ในปล้องบ่อซีเมนต์ที่ทำไว้โดยเฉพาะ แล้วเอาแผ่นสังกะสี
มาปิดปากปล้องบ่อซีเมนต์ เอาไม้หน้าสามวางทับอีกทีหนึ่งให้น้ำหนัก

ค่ำแล้วฝนหยุดตก...ยายพริ้งก็ทำธุระส่วนตัวของแกเสร็จเตรียมตัวเข้านอน เพราะรู้สึกเหนื่อยเพลียอยาก
จะนอนแต่หัวตขำ แล้วยายพริ้งก็หลับไปอย่างรวดเร็ว

ยายพริ้งตกใจตื่น...เมื่อได้ยินปลาช่อนที่ขังไว้ข้างบ้าน กระโดดกระทบแผ่นสังกะสีที่ปิดปากปล้องที่ขังปลา...
เสียงดังบึงอย่างแรงเป็นเสียงแรกที่ปลาช่อนกระโดดแล้วทำให้ยายพริ้งตกใจตื่น

ยายพริ้งนึกทบทวน ตั้งแต่ที่ได้เห็นปลาช่อนตัวใหญ่ที่ว่ายนิ่งอยู่ในคูน้ำ จนถึงลงมือปฏิบัติการล่าสังหาร
แม้จะมีอุปสรรคอย่างแรงแต่ก็บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายจนได้ปลาตัวนั้นมาขังไว้ แล้วได้ยินเสียงมันกระโดดดังโครมๆ
ทำให้ตกใจตื่น สำหรับปลาช่อนตัวนั้นยังนึกไม่ออกว่าจะทำอะไรกันดีพริ้งนี้ “ตายแล้วซี” ยายพริ้งใจหายวาบเย็นหมด
ทั้งตัว นิ่งถึงถุงผ้าที่มีของมีค่าอยู่ในไทรศัพท์ เงิน ยาดม หมาก พลุอยู่ในนั้นมิได้เอามาด้วย...ยังวางอยู่ที่ข้างเชิงราง

จำได้ว่ามิได้หิบบเามาด้วยแน่ กระวน กระวายใจนึกลุกขึ้นนั่งคิดจะออกไปเอาตอมน้ำมันก็ตึกมากแล้ว ถ้าลูกมันรู้ว่าไปสิมไว้ที่วัดปลาที่ปลายนา...ลูกคงจะตำหนิอย่างแรงแน่ๆ จะเอาไฟฉาย แล้วชวนลูกหลานไปเป็นเพื่อน เพื่อจะหาถูงผ่านนั้นก็ไม่ง้อ คิดทบทวนถ้าไม่ไปเห็นปลาซ่อนตัวนั้นดังค์คงไม่หาย หรือไม่ไปวัดเอามันหรือพอฝนตกก็รีบกลับบ้านก็คงไม่หาย...ตั้งหกพันกว่าบาท กว่าจะเก็บสะสมมาได้ลูกคงจะโทษแน่ๆ ส่วนโทรศัพท์เก่าๆ นั้นมิได้นึกเสียดายหรอก เพราะมันเก่าแล้ว

เสียงปลาซ่อนกระโดดที่ไร หัวใจยายพริ้งกระตุกทุกที ยิ่งอากาศเย็นตอนดึก ปลาซ่อนมันก็กระโดดกระทบสังกะสีดังตึ๋น ฟังเหมือนมันกระโดดเยาะเย้ยสมน้ำหน้า ทำให้ยายพริ้งนอนไม่หลับเลย...ใจอยากให้สว่างเร็วๆ

ใกล้สว่างแล้วแะยังนอนไม่หลับ...ไม่รู้แกนี่อะไรขึ้นมาได้ แกจึงหิบบูบ-เทียน ที่อยู่ในตะกร้าบนหิ้งพร้อมด้วยไม้ขีดลงจากบ้าน...ไปนั่งข้างปล้องบ่อที่ข้างปลา...จุดบูบ-เทียนปักที่ข้างปล้องบ่อแล้วปากก็พึมพำๆ ว่าอะไรของแกก็ไม่รู้...ยายพริ้งสะดุ้งตัวเมื่อเสียงปลามันกระโดดกระทบสังกะสีอีกครั้ง...แกจึงกลับขึ้นมาบนบ้านแล้วหลับต่อไปด้วยความอ่อนเพลีย ที่อดนอนเกือบตลอดคืน

เข้ามืด ยายพริ้งตื่นแล้ว ถือมีดพร้าด้าวยาวรีบออกไปปลายนาที่คุน้ำวัดปลาทันที...เมื่อไปถึงคุน้ำที่วัดปลา น้ำที่เอียงวางก็ไหลลงคุน้ำหมดแห้งเหมือนเดิมเหลือแต่น้ำขุ่นๆ กับขี้โคลน ที่แสดงให้เห็นว่าเมื่อวานตรงนี้มีกรทำกิจกรรมอย่างหนึ่ง และถุงผ้าใส่ของก็ยังวางอยู่ที่เดิม...ดีตรงที่ว่าใส่อยู่ในถุงกรอบแกรบจึงไม่ได้เปื้อนโคลน

ยายพริ้งดีใจมากที่เงินไม่หาย ยังอยู่ครบทุกอย่าง เพียงเปียกน้ำที่ท่วม...นี่ถ้าฝนไม่ตกหรือตะวันสายสักนิตคงจะมีคนมาเจอแน่ๆ...เมื่อแน่ใจว่าทุกสิ่งยังมีครบแกก็รีบกลับบ้านทันที

ยายพริ้ง เอาเบี้งค์พันที่เปียกน้ำเอาไปวางตากไว้ในห้องนอนแล้วใส่ถุงผญแจ ส่วนของอื่นไม่สนใจแล้ว

ก่อนเที่ยงวัน ยายพริ้งเอาแป้ง น้ำอบไทย ที่เหลือจากลูกหลานอาบน้ำให้ตอนสงกรานต์มานั่งข้างปล้องบ่อที่ข้างปลาซ่อนดักขึ้นมาวางบนเจียห่างลูกที่ดักมันเมื่อวาน เอาแป้งเทใส่ขามใบใหญ่แล้วเอาน้ำอบไทย เทลงไปคลุกแป้งกับน้ำอบจนชุ่มดีแล้ว ก็นำไปลูบที่ตัวปลาซ่อนตลอดหัว-หาง อย่างทนุถนอม จนมองแทบไม่เห็นเกล็ดปลา...แล้วก็ยกมือประนม ทำปากจูบจิ๊บๆ จะว่าอย่างไรใครก็ได้ยิน แล้วแกก็หัวถึงใส่ปลาซ่อนตัวนั้นไปปล่อยในสระน้ำในวัดมะม่วงขาวที่น้ำไม่เคยแห้งเลย

พระและเทคโนโยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

ยายพริ้งน่าจะบ่นออกชื่อตาขุนลก ซึ่งคนแถวนั้นเขาให้ความเคารพนับถือมาตั้งแต่โบราณทางฝั่งด้านถนนรถไฟปากตะวันออก หรือไม่ก็ศาลแม่นางเอื้อย ทางฝั่งถนนรถไฟด้านตะวันตกเป็นแน่

หลังจากเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นแล้ว ยายพริ้งก็ไม่ออกไปหาปลาไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ อีกเลย และเมื่อมีการรับศีลจากพระ ยายพริ้งจะว่ารับ ข้อที่ ๑ คือข้อ “ปาณาติปาตา เวรมณีสิกขา ปะทังสมาธิยามิ” อย่างขัดถ้อยขัดคำ และไม่มีใครรู้ว่ายายพริ้งเลิกหาปลาอย่างเด็ดขาดเพราะอะไร

